

Тенденції розвитку бібліотек в Україні

Андрухів Андрій¹

1. Науково-технічна бібліотека, Національний університет “Львівська політехніка”,
УКРАЇНА, м.Львів, вул. Професорська 1,
E-mail: andriy.i.andrukhiv@lpnu.ua

Based on the analysis of activities and trends of university libraries in Ukraine, Europe and U.S. - was formed main directions of libraries development processes in Ukraine. Understanding the transformation of library will form a clear educational requirements for training future professionals who will work in libraries.

Ключові слова – бібліотека, бібліотечна система, тренди розвитку бібліотек, бібліотечна освіта, стартап-інкубатор.

Сьогодні, бібліотечна система не встигла трансформуватись під потреби суспільства. Ще кілька десятків років тому надійним, достовірним джерелом наукової/навчальної інформації для свого споживача було друковане видання (книга, журнал, енциклопедія та ін.). Коли фокус споживача (науковці/студенти) змінився на електронні форми доступу до інформації, зокрема, коли вони зрозуміли, що потрібна їм інформація може знаходитись не тільки у бібліотеці, а й у соціальних мережах, блогосфері, різноманітних вебсайтах та ще й не потрібно вставати зі свого робочого місця й кудись іти - відтоді бібліотеки поступово почали втрачати свого користувача. І всі розуміють, що бібліотека із традиційними своїми послугами практично себе вичерпала. Саме тому, якщо раніше користувачі йшли у бібліотеку, то тепер бібліотека йде до користувача.

Якщо порівнювати бібліотечні системи України та зарубіжжя то, звісно, існує різниця. Проте стверджувати, що «там» все так просто та зрозуміло та краще – не варта. Бібліотекарі-іноземці також мають чому повчитись у нас. Особливо це проявляється в умовах, коли потрібно знайти якесь рішення в мовах безгрошів'я. Відсутність розуміння з чого починати змінювати бібліотечну систему та бібліотечну освіту, відсутність чітко визначеної державної підтримки та розробленої стратегії/плану/концепції породжує точкове виникнення на території України локальних проєктів, що покликани продемонструвати зміни, а не реально щось змінити. Тому час життя цих проєктів буде вкрай малим. Для того, щоб ці локалізовані проєкти стали частиною чогось більшого – потрібно мати цільову стратегію розвитку та план її реалізації. Створити її повинні спільно держава, бібліотеки та суспільство.

Як результат аналізу діяльності бібліотек України та Європи прослідковуються такі тренди розвитку бібліотек в Україні.

1. *Об'єднання бібліотек, бібліотечних систем, архівів, музеїв.* В умовах фінансової скрути, це допоможе вижити бібліотекам та інших суб'єктам соціальної сфери. Мова не йде про формальне об'єднання у асоціації чи консорціуми. Об'єднуватись потрібно в контексті ідей та ресурсів. Це може бути об'єднання за територіальною ознакою, за бажанням брати участь у спільному проєкті або впровадженні ідей. Наприклад, створення єдиного

електронного каталогу або класифікаційних систем, для інституцій що знаходяться недалеко одна від одної; спільна інтеграція власних метаданих до пошукових систем; спільне опрацювання або оцифрування ресурсів.

2. *Зміна системи збору та аналізу статистичних показників діяльності бібліотеки.* При діючій системі – акцент зосереджений на кількісних показниках роботи, що не завжди відображають якісну складову. Цілком очікуваним є впровадження міжнародних стандартів оцінювання якості роботи бібліотеки, що адаптовані до законодавства України.

3. *Підсилення складової інформатизації.* На сьогодні більш ніж назріло питання зміни автоматизованої бібліотечної інформаційної системи. Вона повинна відповідати вимогам та потребам сучасних користувачів. Така система повинна володіти інструментарієм для створення та обліку віддалених послуг, інтеграції з іншими інформаційними системами, опрацьовувати великі масиви даних.

4. *Трансформація бібліотечного простору.* Для комфортної роботи користувачів бібліотека повинна перетворитись на мультиплатформенну площадку для супроводу освітньої, наукової та дослідницької діяльності. Вона повинна стати зручним місцем для проведення зустрічей, комунікації, публічних представлень. Зміна простору повинна бути орієнтована на користувача, а не на фонди.

На фоні реформи вищої освіти, сучасний бібліотекар перетворюється на менеджера інформації, інформаційного провідника. Відповідно головним завданням освітніх програм підготовки бібліотечного працівника є навчити його працювати із великими масивами даних, із сучасними інформаційними технологіями, із маркетинговою діяльністю він повинен володіти щонайменше однією іноземною мовою. Це значно розширить спектр його діяльності та дозволить йому стати ефективним менеджером змін та дозволить реалізувати свої навички не тільки у бібліотечній справі. Саме тому освітня підготовка бібліотекаря повинна бути частиною стратегії розвитку бібліотечної справи в Україні і відділяти ці напрямки неможливо.

Література

1. *Нові тенденції і прогнози розвитку бібліотечних технологій [Електронний ресурс] : [Веб-сайт]. – Електронні дані. – Режим доступу: <http://www.edu-trends.info> (дата звернення 20.04.2016) – Назва з екрана.*
2. *Концепція якісних змін бібліотек задля забезпечення сталого розвитку України (до 2025 року) – Електронні дані. – Режим доступу: http://ula.org.ua/images/documents/3089/Conception_07_2015_var3.pdf (дата звернення 20.04.2016) – Назва з екрана.*
3. *Андрухів А.І. Електронні послуги в бібліотечній справі / А.І. Андрухів, Р.О. Голощук, М.Б. Сокіл // навч. посіб. для студентів ВНЗ/М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". -Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. -136 с.-(іл.). -Серія "Інформація. Комунікація. Документація"; вип. 8.*